Béres Attila

# *Álmok és valóságok*

**Mozaikok A kíntornász visszanéz című készülő könyvből (sic: í)**

Egyszer egy éjjel nagy dobogásra, kiabálásra riadtam. Több hang kiabálta kint az utcán a sötét éjszakában, hogy fogják meg, fogják meg, tolvaj, tolvaj!

Ablakaink az utcára nyíltak, lehúzós vászonroló tartotta távol a kinti eseményeket. De nem tartotta távol semennyire sem.

Ahogy az üldözés zajai rémisztően közeledtek felénk, szinte láttam a szikrákat, ahogy a vasalt sarkú csizmák és bakancsok keményen a síkos kockakőhöz csapódnak. És vártam, hogy most végre kihasználjuk az utcai lakás adottságait, és az ablakhoz tódulunk, hogy mindent lássunk, de a szobában senki nem mozdult. A menekülő és az üldözők futásának félelmetes hangjai elhaltak. Mi lehet az a tárgy, amit éjszaka is el lehet lopni, és ami olyan kicsi, hogy futni lehet vele. És vajon mi történik, ha utolérik a tolvajt. És ugye nem fognak betörni hozzánk.

És másnap hiába kérdeztem, szüleim tagadták, hogy bármit is hallottak volna. Álmodtad, mondták reggelinél, amikor rákérdeztem az éjszakai zajokra. Mivel nem gondoltam, hogy hazudnának nekem, és volt már példa, hogy egy álmom elevenen átkúszott az ébredésbe, ez a magyarázat kézenfekvőnek mutatkozott, csak éppen újabb kétségeket hozott elő. Tízévesen sokszor éreztem, hogy a gyanakvások és óvatosságok a felnőttek világában félelemmé álltak össze. A félelem ott lebegett, mindig volt mitől félni, áthatolt a falakon ki és be, a félelem úgy közlekedett a falakon át a lakásba, utcára, mint amikor Takácsúr házbizalmi elvtárs bácsi az udvari porolóra kiaggatott lepedők között polgári légoltalmi gyakorlatozást folytat: hopp, egyszerre csak jelen van, hopp, már el is tűnt. Felemelkedett egy másik valóságba, de bármikor visszajöhetett.

Ha álmodtam az éjszakai skandalumot, akkor az olyan álom volt, olyan nagyon erős, hogy föl kellett ébrednem rá. Ha pedig ezek a nagyonnagyon erős álmok az életben folytatódnak, és ezért hallhattam a való életben valóságosan és ébren azt a szörnyű üldözést – akkor az élet bármelyik rémisztő vagy elborzasztóan szép eseménye egyaránt lehet valóság, de lehet álom is. Az pedig beláthatatlan.

Így amikor egy másik éjjelen negyven mázsa szén alatt beszakadt a sárga keramitkockás udvarunk, az nem is rendített meg különösebben.

Ott álltam a hálóingre télikabátot rántott, papucsos lakók között, tudtam, hogy ez már valóban csakis álom lehet, melynek része, hogy fázom, hiszen gyakran megesett, hogy fáztam álmomban, ha szüleim a saját nehéz álmaik közben forgolódva lehúzták rólam a dunyhájukat.

És tudtam, hogy a többi lakó, mind, aki ott áll karéjban, a hold fényében furcsán meredező hajzattal, és hálósapkában és becsavart fejjel és világító kopaszon, hogy ők is álmodnak, miközben ők maguk is álmok, az én álmaim. És mennyire mások voltak így ezek a dermedt szobrok, mint nappal, amikor fölöslegesen beszélnek, pletykákat sutyorognak, hülyeségen civakodnak, szomszédokra fröcskölnek, gyerekekre vádaskodnak, hazugsággal dicsekednek, az ember hallgatja őket, és csak ritkán jön ki valami értelmes a szájukon, mint például mondjuk, hogy már megint nem kapni tojást.

Ezek most itt a beszakadt udvaron hallgattak, némaságukban úgy tudtak vacogni, mint egy gyerek, aki kivágott orrú cipőjében érzi az igazi valóságos megpróbáltatást.

Különleges viszonyom volt a hegedűhöz. Középfülgyulladással a Bókay utcai gyermekklinikára hordtak. Mivel mi is a Bókay utcában laktunk, ismerős volt a terep, szinte bejárásom volt. Nem csináltak belőle nagy faxnit. Volt év, hogy háromszor is. Egy nagytermetű nővér terpeszben leült egy székre, a lába közé állított, jó szorosan lepedőbe csavart, és lefogott, hogy ne mocorogjak, másik kezével pedig a fejemet szorította, nehogy elrántsam, a doktor meg kisszéken ülve felszúrta a fülemet. Katonadolog. Várunk egy kicsit, aztán lehet hazamenni. Ezúttal azonban, amíg várakoztunk, a távolabbi pavilon ablakrésében megjelent egy lány. Szőke loknijai a vállát érték, világos ruha volt rajta nagy virágokkal, és hegedült. Mint aki a meséből lépett ki. Nem voltam oda a szőke loknis lányokért. Kék szalagok voltak a hajában. És hegedült. A végén intett nekem, és az ablak becsukódott. Akkor már egy éve jártam hegedűórákra, mert zongoráról ne is álmodj. A klinikáról hazaérve elővettem a használt feles hegedűmet, próbáltam lejátszani azt a távoli dallamot, amit lány játszott. Legalább csak pengetve, halkan. Egy akármilyen dallamot. Néhány nap múlva kontrollra vittek, mert még fájt a fülem. Az orvos nem értette: minden rendben, gyönyörűen gyógyult. A barátságos nővér, miközben gyógyszeres vattát nyomkodott a fülembe, elárulta, hogy abban a távolabbi pavilonban azelőtt fertőző betegek voltak, azért van fehérre bemeszelve minden ablaka, de már régóta üres. Fertőtlenítésre vár. De mért érdekel?

Évek múltán már háromnegyedes hegedűm volt, és tűrhetően gyötörtem rajta a Parasztkantátát. A Práter utcai zeneiskolában megláttam a loknis szőke lányt, hajában nem volt szalag, kék szeme messziről világí-

tott, felsős zongorista fiúk állták körül. Vártam a találkozást. Néha sokáig. Egyszer egyedül volt a folyosón, megszólítottam. Megtudtam, Szőke Judithnak hívják, h-val. Elmondtam, hogy mi már ismerjük egymást. Csodálkozva nézett: soha nem jártam a Bókay utcai gyermekklinikán. Pláne nem hegedűvel – és kedvesen a szemembe nevetett.

És eljött a próbatétel. A kőbányi zeneiskolában az utolsó vizsgázó voltam, egyre csak vártam. Talán elfeledkeztek rólam. Vagy teljesen lehúztak a listáról. Lehunyt szemmel próbáltam felidézni a vizsgamenüett közepét azzal a nehéz magas Á-val. Anyukám se volt velem, pedig mindig elkísért. Az épület elcsendesedett. Valameddig ültem még a hideg padon, aztán elindultam haza. A széles, magas, márványpadlós folyosón a lépteim se visszhangoztak. Ismeretlen, szürke fakó utcákon jártam, de nem féltem, mint máskor, hogy megverhetnek, elveszik a hegedűmet, és szétszórják a kottát.

Végül felismertem a Nemzeti Színház épületét. Paganini bácsi volt a Práter utca egyetlen zenésze. Mosókonyhában lakott. Azt mondta, nem engednek muzsikálni, mert mindegyiknél jobb vagyok. Most ott hegedült a színház előtt, a színészbejáró padja és az utcai cipőpucoló között. Bokáig érő fekete kabátja szárnyait rángatta a szél, földre tett széles karimájú gábor-cigány kalapja üresen feküdt a járdán. Hónom alatt vittem a hangszerem, mert a tok fogója a hányattatások során még előző életében elveszett.

Paganini bácsi rekedt mély hangján megszólított: gyere ide! Hát felismert. Tedd le a sapkád. Tessék? A kalapom mellé. Miért? Állj ide! Elő vele és játssz! Micsoda? Játszani! Rajta!

Nem kellett hangolni, gyantázni, vonót feszíteni, állpárnát igazítani, csak a vállamhoz szorítottam a hangszert, és játszottam. Együtt játszottunk. Mintha régóta. Mintha mindig. A dallamok egymásba folytak, a legtöbbjét soha nem is hallottam, mégis jött magától, egymás után, ismeretlen fekvésekben, vibrátókkal és glisszandókkal, és mindig bizsergető bravúros váltásokkal, és egymásnak adtuk át a szólót és megint duóban, és megszűnt az idő, és elmosódott járókelők foltjai úsztak el előttünk tömegével, és csak játszottunk és játszottunk, mint akit felkapott, elragadott egy erő, hogy másik világba röptessen. Kottáimat szertehordta a szél, és a hangok messze szálltak, és még több járókelő torpant meg, és csilingelve egyre gyűlt a pénz a sapkámban. Valahol távol csöngetett egy villamos, aztán egyszerre elkezdett besötétedni, és Paganini bácsi hangszerén elpattan egy húr. Na, vége, eridj! És a pénz? A tied, mind. Öntsd bele a hegedűtokba. Ennyi pénz! Rohantam haza.

A Práter és Nap utca sarkán emberek csoportja ácsorgott. Beljebb mentőautó, csukott ajtókkal, a mentősök mellette állva dohányoztak. Mi történt? Várják a hullaszállítót. Ki halt meg? Az a cigány. Nem cigány volt az, olasz. Dehogy olasz, román cigány. A fekete kalapos? Ja. Na, mi lesz most a hegedűjével? Ne aggódjon, ellopják.

Aztán csak ültem otthon a pénzzel teli hegedűtokom felett. Nem mertem kinyitni.